

Sygn. akt VI U 1234/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant sekretarka K. S.

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 r. w B. rozprawie

odwołania: **M. B.**

od decyzji : **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 21 marca 2014 r. znak: (...)

w sprawie: **M. B.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. B. prawo do renty socjalnej od dnia 18 listopada 2013 r. na stałe,

II stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VIU 1234/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. po rozpoznaniu wniosku M. B. od decyzji Zakładu, wniosku o przyznanie renty socjalnej, odmówił ubezpieczonej prawa do tego świadczenia, powołując się na artykuł 4-ty Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy wskazał, iż zgodnie z artykułem 4-tym tej Ustawy, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18-go życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25-go roku życia, w trakcie studiów doktoranckich, w trakcie aspirantury naukowej. Organ rentowy, odmawiając prawa do wnioskowanego świadczenia stwierdził, że komisja le..., lekarska ZUS orzeczeniem z 19 marca 2014 roku nie ustaliła całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona powołując, iż, się na to, iż jest aktualnie uczennicą szkoły przysposabiającej do pracy przy Specjalnym Ośrodku Szkolno- (...) w S. i realizuje program nauczania dla dzieci i młodzieży upośledzonej w stopniu umiarkowanym i znacznym. Ubezpieczona nie zgadzała się z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS, która nie stwierdzała całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej. W odpowiedzi na odwołanie

organ rentowy wnosił o jego oddalenie, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W celu zweryfikowania stanowiska organu rentowego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy, biegłych sądowych o specjalnościach z dziedziny: psychiatrii, medycyny przemysłowej, internisty, reumatologa i psychologa klinicznego. W powołanej sprawie zespół biegłych rozpoznał u ubezpieczonej: funkcjonowanie na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym oraz wadę wymowy. Na podstawie przeprowadzonych badań sądowo-lekarskich i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną, znajdującą się w aktach sprawy, bie..., powołany w sprawie zespół biegłych ustalił, iż schorzenia te powodują całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej u ubezpieczonej-trwale. Biegli podkreślili, że badana w szkole podstawowej została zakwalifikowana do kształcenia specjalnego. Obserwuje się u niej trwale deficyty poznawcze oraz zaburzenia w sferze afektywno-behawioralnej, które powodują znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Występujący u badanej deficyt funkcji poznawczych oraz zaburzenia w..., współwystępujące spowodowały niepowodzenie w osiągnięciu oczekiwanego poziomu kompetencji społecznych i w znacznym stopniu ograniczają społeczne dostosowanie zawodowe ubezpieczonej. Wpływ tych zaburzeń na funkcjonowanie badanej jest zdaniem biegłych znaczący i względnie trwałe. Biegli sądowi w opinii z 17 października 2014 roku, karta 17, 18 akt sprawy wskazali również, iż organ rentowy uwzględnił rozpoznanie dotyczące zmniejszonych możliwości intelektualnych badanej, kwalifikując ją do lekkiego stopnia upośledzenia umysłowego, podczas gdy w badaniu psychologicznym funkcji intelektualnych z dnia 18 września 2013 roku w skali pełnej, ubezpieczona uzyskała wynik świadczący o funkcjonowaniu intelektualnym na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym. Biegli nie zgodzili się z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 10 grudnia 2013 roku oraz komisji lekarskiej ZUS z dnia 19 marca 2014 roku, która, która, którzy uznali, że badana nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Po przeprowadzeniu badania psychiatrycznego i psychologicznego dla celów sądowych, przy współudziale specjalisty medycyny pracy, zespół biegłych dokonał kwalifikacji odmiennej w zakresie ustalenia zdolności do zatrudnienia u badanych. Biegli stwierdzili u badanej, zarówno ograniczony zakres, jak i czas zajęć, jak również wskazali, że nie ma podstaw do rokowania istotnej poprawy stanu zdrowia, a w związku z tym do przyznania renty czasowej. Stwierdzili, że badana jest całkowicie niezdolna do pracy, trwale od dnia złożenia wniosku o rentę. Proces diagnozowania niepełnosprawności intelektualnej podkreślali biegli, wymaga wieloaspektowego ujęcia. Po pierwsze badania poziomu funkcjonowania poznawczego. Po drugie ocenie kompetencji społecznych. Po trzecie stwierdzenia, że deficyt ten powstał w wieku rozwojowym, to jest przed 18-tym rokiem życia. Zdaniem biegłych nie należy posługiwać się wyłącznie danymi uzyskanymi z badań testowych, zawsze należy uwzględniać zaburzenia współwystępujące. Obniżony poziom funkcjonowania intelektualnego jest tylko z jednym aspektów upośledzenia umysłowego. Konieczne jest ró..., konieczna jest również ocena umiejętności społecznych i adaptacyjnych, a także dokładna ocena możliwości edukacyjnych i zawodowych. Uwzględniając potencjalne możliwości kompensacyjne, biegli uznali, że ubezpieczona nie jest zdolna do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy. U badanej występuje deficyt funkcji poznawczych, które są podstawą prawidłowej orientacji w otoczeniu i adaptacji do zmieniających się warunków otoczenia. Badana przejawia trudności w zadbanii o siebie, może występować ograniczona zdolność do przewidywania skutków działania. Praca może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społecznej. Orzeczenie upośledzenia nie opiera się nigdy na kryteriach statycznych, a na diagnozie klinicznej, obejmującej wiele aspektów funkcjonowania. Podstawą do orzeczenia upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym jest stwierdzenie obniżenia ilorazu inteligencji o, o -3 do -4 odchylenia standardowe, zaistnienie opóźnienia rozwoju, w rozwoju umysłowym w okresie dzieciństwa oraz zaburzenia przystosowania społecznego. Ubezpieczona, zdaniem biegłych, spełnia te kryteria. Zastrzeżenia do tej opinii złożył organ rentowy w piśmie procesowym z 23 grudnia 2014 roku. Powołując się na stanowisko przewodniczącego komisji lekarskiej ZUS, organ rentowy wskazywał, że nie akceptuje opinii biegłych, ponieważ ubezpieczona ukończyła szkołę podstawową masową, gimnazjum specjalne, obecnie jest uczennicą szkoły zawodowej specjalnej w zawodzie kucharz, a orzeczenie lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS wydane zostało, wydane zostały między innymi w oparciu o konsultanta, o opinię konsultanta psychologa ZUS z dnia 18 września 2013 roku, który stwierdził upośledzenie umysłowe lekkie, a z wywiadu wynika, że ubezpieczona potrafi korzystać z telefonu komórkowego i komputera. Zatem brak podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, w ocenie organu rentowego. Organ rentowy wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej, po zapoznaniu się biegłych z zastrzeżeniami ZUS, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie odwołania. W opinii uzupełniającej z dnia 6 lutego 2015 roku, karta 46 akt sprawy, biegli podtrzymali

swoją pierwotną opinię. Wskazali, że ubezpieczona, lat 20 jest uczennicą Specjalnej Szkoły Zawodowej w S., uczy się zawodu kucharza. Decyzją (...) w M. kontynuuje nauczanie według programu szkoły specjalnej dostosowanego dla uczniów upośledzonych w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Jest to kla..., klasa przysposabiająca do pracy przy Ośrodku Szkolno- (...) w S.. Mimo tak obniżonych wymagań edukacyjnych, bardzo słabo ubezpieczona radzi sobie w nauce. Jest niesamodzielna, działa odtwórczo, jest bardzo niedojrzała, prezentuje zachowania nieprzystające do sytuacji. Wymaga pomocy, nadzoru i kontroli. Mama towarzyszy jej w urzędzie, u lekarza, w podróży. Badana samodzielnie wykonuje czynności samoobsługowe i pomaga w prostych pracach domowych. Robi proste zakupy, choć nie potrafi liczyć pieniędzy. Biegli podkreślili, że ubezpieczona spełnia kryteria orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy na trwałe. Zdiagnozowanie niepełnosprawności intelektualnej, wykorzystywanie testów badających poziom intelektualny jest niewystarczające. Ich wyniki opisują niepełnosprawność intelektualną bez uwzględnienia poziomu funkcjonowania adaptacyjnego danej osoby. Jest to szczególnie istotne w ocenie zdolności do pracy. Funkcjonowanie adaptacyjne, jak wskazywali biegli, obejmuje 3 obszary: sferę koncepcyjną-zdolności i umiejętności w zakresie języka, czytania, pisania, matematyki i myślenia, wiedzy i pamięci, sferę społeczną-zdolności komunikacyjne zawierania i podtrzymywania kontaktów społecznych, sferę praktyczną-samodzielność w opiece osobistej, odpowiedzialność w pracy, umiejętność gospodarowania pieniędzmi, organizowanie zadań szkolnych związanych z pracą. Należy zwrócić zdaniem biegłych uwagę, że organ rentowy uwzględnił rozpoznanie dotyczące zmniejszonych możliwości intelektualnych badanej, kwalifikując ją do lekkiego stopnia upośledzenia umysłowego, podczas, gdy w badaniu psychologicznym funkcji intelektualnych ubezpieczona uzyskała iloraz inteligencji 49, co świadczy o funkcjonowaniu intelektualnym na poziomie upośledzenia w stopniu umiarkowanym. Także do opinii uzupełniającej organ rentowy złożył zastrzeżenia wskazując, że nie wyjaśniono zarzutów stawianych uprzednio, powtórzono jedynie stanowisko, a opinia biegłych jest niezgodna z opinią psychologa ZUS, a stopień zaburzeń nie jest tak nasilony jak podają biegli. Sąd Okręgowy uznał, iż dowody z opinii głównej i uzupełniającej biegłych sądowych mają taką moc dowodową i wiarygodność, iż brak jej było konieczności kontynuowania postępowania dowodowego. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż w ostatnich zastrzeżeniach, zgłoszonych przez organ rentowy w piśmie procesowym z 27 marca 2015 roku, organ rentowy ograniczył się wyłącznie do polemiki z ustaleniami biegłych, bez wskazania merytorycznych argumentów, które mogłyby podważyć tę opinię. Takim merytorycznym argumentem nie może być stwierdzenie, że opinia jest niezgodna z opinią psychologa ZUS oraz, że stopień zaburzenia nie jest tak nasilony, jak podają biegli. Należałoby wykazać wadliwe wnioskowanie biegłych, oparte na błędnych przesłankach natury merytorycznej. Tymczasem biegli sądowi w sposób obszerny zanalizowali w swoich opiniach stan zdrowia ubezpieczonej, który czyni ją całkowicie niezdolną do pracy, jak wynika z opinii, z powodu schorzeń, na które cierpi ona od dzieciństwa. Należy także podkreślić, że wnioski biegłych sądowych, co do stopnia intelektualnej niepełnosprawności ubezpieczonej, znalazły potwierdzenie w dokumentach, które w formie kserokopii złożyła strona odwołująca się wraz z pismem procesowym z 9 lutego 2015 roku. W piśmie tym ubezpieczona podkreślała, że ZUS w swoich zastrzeżeniach z dnia 23 grudnia 2014 roku zawarł nieprawdziwe informacje dotyczące jej osoby. Wnioskodawczyni ubezpieczona wskazywała, że od klasy pierwszej szkoły podstawowej uczęszczała do szko..., szkoły specjalnej przy Ośrodku Szkolno- (...) w S. i ukończyła tę szkołę, a nie masową, jak podano w tym piśmie procesowym. Ponadto zło..., do pisma dołączyła orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zarówno z 13 października 2014 roku, jak i z 30 sierpnia 2013 roku, w których stwierdzono jej upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, a nie lekkim, tak jak orzekał to błędnie le..., specjalista konsultant Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu administracyjnym, poprzedzającym postępowanie sądowe. Dlatego Sąd Okręgowy nie widział potrzeby kontynuowania postępowania dowodowego, gdyż wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, w jego ocenie, zostały już wyjaśnione przeprowadzonymi dotychczas dowodami. Zgodnie z artykułem czwa..., drugim, zgodnie z artykułem 4-tym Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem, między innymi przed ukończeniem 18-go roku życia. Ren..., z kolei artykuł 4-ty ustęp 2-gi punkt 1-szy stwierdza, że osobie, która spełnia warunki określone w ustępie pierwszym przysługuje renta socjalna stała, jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazywał, iż ubezpieczona jest całkowicie nie..., niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed 18-tym rokiem życia, a ta całkowita niezdolność do pracy ma charakter trwały. Dlatego na podstawie artykułu 477 ze znacznikiem 14 paragraf 2 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z artykułem 4-tym powołanej Ustawy o rencie socjalnej Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż

przyznał ubezpieczonej prawo do renty socjalnej od dnia złożenia wniosku o rentę. W punkcie drugim wyroku, Sąd stwierdził odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Na podstawie artykułu 118 ustęp 1a Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2013-go roku pozycja 1440 w związku z artykułem 15-tym Ustawy o rencie socjalnej, który stwierdza, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio również artykuł 118 ustęp 1a powołanej Ustawy emerytalno-rentowej. Jeżeli o..., organy orzecznicze ZUS, dysponując tym samym materiałem dowodowym, którym dysponowali biegli sądowi, wadliwie oceniły stan zdrowia ubezpieczonej, a miały możliwość orzeczenia rzetelnego i zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy, to oczywistym jest, że organ rentowy powinien ponieść odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, przyznając ubezpieczonej prawo do renty socjalnej. Wyrok w niniejszej sprawie, na tym wygłoszenie uzasadnienia zakończono.